

Fact Sheet

Anti-discrimination Legislation

Българско антидискриминационно законодателство

Исторически факти за равенство:

От Френската революция насам равенството е един от водещите политически идеали, което го поставя и сред най-спорните велики социални идеали на нашето време. Понятието равенство Гръцки –isotes, на латински aequitas, на Френски egalite и на Английски equality обозначава качествено взаимоотношение: съотношение между група от различни вещи, хора, процеси или обстоятелства, които имат същите качества в поне едно отношение, но не във всички. Или когато казваме че хората са равни то не означава че те са еднакви.

В периода след 17-ти век започва да доминира идеята за естествено равенство. Томас Хобс заявява, че в естественото си състояние хората притежават равни права, защото в течение на времето имат еднаква възможност да си вредят.

Джон Лок твърди че всички човешки същества имат равно естествено право на собственоост и свобода.

Жан Жак Русо обявява социалното неравенство за първобитен упадък на човешката раса от естественото равенство в хармоничното състояние на природата.

В американската демокрация понятието равенство се появява в Декларацията за независимост където пише “..всички хора са създадени равни”.

Факти от новата история:

В периода на предприсъединяване на страните кандидатки за Европейския Съюз, беше приета една Директива, така наречената Директива 43-2000 на Европейската комисия за Расово равенство. От 2000та година до момента на присъединяването всички тези страни включително и старите страни членки трябваше да я приемат както и да адаптират вътрешното си законодателство касаещо равно третиране и борба с дискриминацията към новите Европейски принципи за равно третиране а тези страни които нямаха такива закони трябваше да ги приемат като едно от изискванията за присъединяване към европейското семейство.

На европейско ниво група от повече 500 организации в Европа са работили от началото на 90 те годни по проект за такава директива който е бил многократно предлаган на европейските власти и съответно отхвърлян. Тези неуспешни опити

са продължили до зимата на 1999-2000 когато крайно дясна националистическа партия печели политическите избори в Австрия. Европейският съюз притеснен от последствията на политиката на новото правителство, решава да приеме директива за равно третиране независимо от етническият произход, раса и цвят на кожата или Директива 43-2000 на ЕС.

Трябва да уточним, че законодателите на Европа ползват термина раса и расова като имат предвид абсолютният консенсус на учени и експерти в областта че няма различни раси а има само една и това е човешката. Терминът раса по оскоро се възприема като хора от различен културен произход от колкото хора с различни биологични характеристики.

И така България спазва това изискване на европейския съюз и приема закон за защита от дискриминация в края на 2003. Според европейски експерти българският закон е един от най-добрите в Европа.

До момента на приемане на Расовата Директива, в България няма ефективна борба с дискриминацията. Закона не предоставя дефиниция за дискриминация, както и липсва конкретна институция която да се занимава с тези въпроси. Няма институционална рамка за прилагането на такова законодателство а нивото на защита е по ниско дори от минималните стандарти на расовата директива. Има клаузи в Конституцията, Наказателното, гражданското и административното право, в трудовия кодекс и в закона за образованието които споменават равно третиране но не забраняват специфично дискриминационно поведение.

Расовата директива дава определение за това какво е дискриминация както и представя видовете дискриминация. Тези определения са взаимствани и от Българският закон.

И така какво е дискриминация ?

Дискриминация означава разграничение между хората на базата на определени характеристики и без оглед на личните им качества като това разграничаване поставя някои от тях в по неравностойно положение. Дискриминацията може да се основава на раса, пол увреждане, етнически произход, религия, сексуална ориентация, възраст и т.н.

Пряка дискриминация - имаме когато едно лице е третирано по неблагоприятно от друго лице в сравнима ситуация въз основа на един от признаците споменати по горе.

“ Работодател обявява свободно работно място като изрично пояснява че не приема роми на работа. В този случай имаме директна дискриминация на основата на етнически произход ”

В този случай дискриминацията е очевидна и дискриминатора не се стреми да скрие действията си.

Непряка дискриминация имаме когато привидно неутрална разпоредба, критерии или практика могат да поставят лица от определена раса или етнически произход(или на базата на друга основа споменати по горе) в особено неблагоприятно

положение в сравнение с други лица, освен ако тази разпоредба, критерии или практика са обективно оправдани от законна цел или средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими.

В този случай дискриминатора или скрива намерението си да дискриминира под неутрална разпоредба или практика или несъзнателно поставя едно лице в по неблагоприятно положение в сравнение с друго, кето си е дискриминация независимо от неговото намерение.

“ Собственик на заведение се опитва да избегне наемането на Роми на работа, като поставя изискване кандидатите за сервитьор да има висше образование/”

Като се има в предвид че висшистите сред ромите са по малко се очаква че тази общност е поставена в по неравностойно положение за получаването на това работно място.

Но Както казахме такива критерии могат да бъдат и неутрални но ако крайният резултат все пак оцетява една група или друга то се приема че има непряка дискриминация макар и да е неумишлена.

Българският закон следвайки стриктно цялостта на европейската расова директива включва също други форми на дискриминация.

Това са **виктимизация**, действие насочено към жертва на дискриминация , някои които е бил подложен на дискриминация, бива поставен в неравностойно положение защото търси или има намерение да потърси юридическа защита.

Обида и тормоз на една от основите споменати по горе също са припознати като вид дискриминация.

За разлика от Расовата Директива Българският закон отделя специално място на **расовата сегрегация** която води до принудително разделяне или отделяне на лица на основата на тяхната раса етническа принадлежност или цвят на кожата. След глава първа на закона която разглежда дефинициите за различните видове дискриминация и слуваите в които трябва едно действие да се смята за дискриминация или не, следва от втора глава в която са описани ситуацияите за защита от дискриминация в областта на правото на труд, в образованието и при упражняване на други права.

Но нека погледнем какво става извън закона в реалния живот. Много доклади на експерти, НПОта и институции показват че дискриминацията спрямо ромите е най-голяма.

Какво може да се направи за предотвратяване на дискриминацията, все пак това е целта на закона. Според експерти първо обществото като цяло трябва да знае за съществуването на този закон и за съществуването на комисия за защита от дискриминация към която трябва да се изпращат жалбите.

Познаването на закона е необходимо също и от законоприлагащите органи, иначе това би поставило ефективността от прилагането на закона под въпрос.

Тука трябва също да споменем че през 2004 за първи път в съдебната практика на Европейския Съд по Правата на човека в Страсбург бе намерено нарушение на член 14 от Европейската конвенция за правата на човека) Правото на недискриминация в български случай където двама войника от ромски произход бяха застреляни от техни висшестоящи офицери.

По принцип след като Европейският съд излезне с решение срещу една страна, следва парична санкция и изискване за подобряване на закона и практиката.

Въпросът е дали дискриминацията е намаляла от тогава или се е увеличила.

Много хора отричат съществуването на дискриминация, за тях дискриминацията е нещо което съществува само в Америка срещу чернокожите.

Дискриминацията съществува отдавна но терминът скоро влезна в нашият речник и трябва да приемем че дискриминацията е широко разпространена особено спрямо конкретни групи от обществото.

Засегнатите от дискриминация трябва да знаят че могат да подават жалби до Комисията за защита от дискриминация.Производство Пред Комисията се образува по – жалба на дискриминираните лица, на инициативен комитет и при сигнал от физически или юридически лица. Анонимни жалби не се разглеждат. Проучването от страна на комисията се извършва в срок до 30 дни. Решението се произнася не по-късно от 14 дни след провеждане на заседанието. Решенията на комисията подлежат на обжалване пред Върховния Административен Съд в 14 дневен срок след издаването им.